

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce
Martina Kaňáková, *Asijská menšina v Peru*, str. 102rpk + přílohy

Martina Kaňáková věnovala svoji diplomovou práci v posledních desetiletích velmi diskutované otázce migrace do Latinské Ameriky a jejímu místu v latinskoamerické společnosti. Vybrala si migraci asijskou, která dosud nepřitahuje zdaleka takovou pozornost odborné veřejnosti jako migrace evropská či násilná migrace afrických otroků. Teprve v posledních letech se objevuje větší množství studií věnovaných tomuto problému, především v zemích, kde tato migrace hrála nějakou roli v minulosti, nebo tam, kde druhá či třetí generace migrantů ovlivňuje výrazně politický či ekonomický život v současnosti. Příkladem první země je Kuba, kde se v polovině devatenáctého století objevil fenomén čínských tzv. smluvních dělníků, příkladem druhým pak Peru, kde razantní vstup rodiny Fujimori na politickou scénu na počátku devadesátých let dvacátého století vyvolal vlnu zájmu o studium nejen japonské, ale také čínské imigrace. Byl to také studijní pobyt diplomantky v Peru, který probudil její zájem o tuto problematiku a nakonec ji vedl k rozhodnutí věnovat asijské migraci v Latinské Americe diplomovou práci.

Kaňáková ji rozdělila do šesti částí, z nichž první věnovala problematice čínských smluvních dělníků na Kubě a v Peru. Třebaže by se mohlo zdát, že je kubánský exkurz zařazen vzhledem k celkovému zaměření práce neorganicky, není tomu tak. Zkušeností s čínskými dělníky totiž využívali obchodníci s pracovní silou brzy právě v Peru. Na Kubu byli první Číňané dopraveni krátce po polovině čtyřicátých let devatenáctého století ze stejného důvodu, proč byli dováženi do Peru. Španělská koloniální správa a statkáři se tak pokoušeli řešit problém s pracovníky na plantážích potom, co povstání Escalera paralyzovalo ilegální dovoz afrických otroků. Jedna z předních společností angažovaná v tomto obchodě patřící už dříve vlivné osobnosti koloniální ekonomiky Juliánovi Zuluetovi využila zkušenosti plantážníků s prací čínských kuliů na Filipínách, dopravila první dvě stovky kantonských zemědělských dělníků do španělské karibské kolonie a pak pokračovala v lukrativním podnikání i v dalších letech. V části o příčinách konce dovozu smluvních dělníků z Číny na Kubu a do Peru si nejsem jist, zda plně odpovídá Kaňákové tvrzení o významu mezinárodního tlaku. Domnívám se, že větší význam měl odpor čínské společnosti a závěry vyšetřovací komise, které potvrdily všechny pověsti o těžkém životě smluvních dělníků na třtinových plantážích. (srov. str. 21n). Ne zcela náležitým je pak v této souvislosti použití výrazu „Anglie“ místo „Velká Británie“, či „Británie“ (str. 22) pro devatenácté století.

Dalších pět částí věnovala Kaňáková problematice japonské emigrace do Peru s odkazy na situaci v jiných zemích kontinentu. Při svém výzkumu se opírá o publikované statistiky a sekundární literaturu. Popisuje jednak migrační proces v jeho časové posloupnosti, sleduje pak i problematiku začlenění imigrantů do společnosti, resp. jistou setrvačnost, která dlouho zachovávala japonské komunitě v Peru charakteristické znaky země původu. Posledním obdobím, jímž se v diplomové práci zabývá, jsou pro Japonce v Peru léta druhé světové války. Vláda v Limě zde následovala příkladu Spojených států a přistoupila k programu deportací, které těžce postihly nejen japonskou komunitu v Peru, ale představovaly zátěž peruánsko-japonských vztahů po druhé světové válce.

Ve střízlivě formulovaných závěrech pak Kaňáková zdůraznila ve shodě s historickou skutečností nízkou míru integrace japonských emigrantů do peruánské společnosti i význam jejich ekonomických aktivit v širším kontextu.

S potěšením musím konstatovat, že Kaňáková věnovala patřičnou pozornost jazyku, včetně terminologie, jímž výsledky svého výzkumu prezentuje. Tady bych měl minimum připomínek. V terminologické oblasti používá autorka opakovaně výrazu cukrová plantáž (viz např. str. 96). Samozřejmě přitom sama ví, že samotné plantáže cukr neprodukovaly, na plantážích se pěstovala třtina, z níž někdy vyráběli cukr zaměstnanci majitelů půdy a cukrovaru, tady by snad bylo možné použít výrazu cukrová plantáž, jindy ovšem prodával plantážník třtinu do cukrovarů patřících jiným vlastníkům a plantáž byla pouze třtinová.

V oblasti jazykové si pak nejsem jist adekvátností tvaru „třech“ v případě věty, „která byla rozdělena do třech kategorií.“ (str. 20) Osobně bych volil podobu „tří“, předpokládám ovšem, že dnes uznává Ústav pro jazyk český za spisovné všechny tvary, jež se v písemném projevu vyskytnou a má připomínka je tak pouhým povzdechem. Občas pak Kaňáková nehledí na klasická pravidla větné skladby. Srov. např. větu: „Mezi lety 1849-1874 se odhaduje, že do Peru přicestovalo zhruba na 90 000 čínských dělníků.“ (str. 20). Podle mého konzervativního citu pro jazyk by měla věta znít: „Odhaduje se, že mezi lety 1849-1874 přicestovalo do Peru zhruba na 90 000 čínských dělníků.“ Výjimkou jsou pak stejné výrazy v jedné větě či odstavci, srov. slovo „výrazný“ na str. 45 použité na dvou následujících řádcích. Zde pak zůstává otázkou, je-li zcela odpovídající výraz „výrazná náročnost práce“?

Uvedenými kritickými poznámkami však nechci snižovat úroveň celé práce. Doporučuji ji bez nejmenší pochyby k obhajobě a navrhuji hodnotit jako velmi dobrou až výbornou.

Praha, 9. ledna 2018.

Prof. dr. Josef Opatrný